

BOGDAN KONOPKA

Występowanie pasożytów chorobotwórczych u zwierząt rzeźnych na terenie woj. kieleckiego w latach 1987—1992

Rejonowy Weterynaryjny Inspektorat Sanitarny WZWet., ul. Sciegiennego 203, 25-116 Kielce

Summary

The incidence of Pathogenic Parasites in Slaughter Animals in the Kielce Region in 1987—1992

In 943 933 pigs the following parasitic invasion were confirmed: trichinellosis in 10 animals (0.0014%), echinococcosis — 21 748 (2.47%), sarcosporidiosis — 118 (0.02%) and ascariidosis — 7 244 (0.77%). In 216 900 cattle cysticercosis was confirmed in 409 animals (0.14%) and fasciolosis in 14 635 (7.16%), liver echinococcosis was not noted. In 16 912 sheep 636 (2.71%) were found to have fasciolosis and 58 (0.31%) had echinococcosis, cysticercosis was not discovered. The analysis showed the considerable decrease of incidence of pig trichinellosis in comparison with the years 1947—1965. The incidence of bovine cysticercosis, however, is regular.

Uwzględniając powyższe postanowiono dokonać analizy pasożytów stwierdzonych u zwierząt rzeźnych woj. kieleckiego w latach 1987—1992, posługując się informacjami zawartymi w dziennikach urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa oraz w drukach sprawozdawczych RGŻ-6 ze wszystkich Obwodów Urzędowego Badania Zwierząt Rzeźnych i Mięsa.

Materiał i metody

Analizowano sprawozdawczość poszczególnych Oddziałów Rejonowych WZWet. w Kielcach. Wykorzystano własne obserwacje i notatki. W opracowaniu nie uwzględniono oceny zwierząt wywożonych i przywożonych celem uboju do innych województw z miejsc ich pochodzenia.

Wyniki i omówienie

W okresie 6 lat, 1987—1992, w woj. kieleckim poddano badaniu poubojowemu 943 933 świnie, 216 900 szt. bydła i 16 912 owiec. Wyniki badań przedstawiono w tab. 1—3.

U świń (tab. 1) stwierdzono następujące pasożyty: włośnicę u 10 sztuk, co stanowi 0,0014%, bąblowicę u 21 748 (2,47%), sarkosporidiozę u 118 (0,02%) i glistnicę u 7 244 (0,77%). Nie stwierdzono wągryzycy. U bydła (tab. 2) natomiast wągryzycę występowała w 409 przypadkach, co stanowi 0,14%, a motyllica wątrobowa u 14 635 zwierząt, co stanowi 7,16%. Bąblowicy nie stwierdzono. Wyniki badań poubojowych owiec (tab. 3) we wspomnianym okresie wykazały obecność motyllicy wątrobowej u 636 zwierząt (3,71%), a bąblowicę u 58 (0,31%). Nie stwierdzono natomiast wągryzycy.

Przedstawione wyniki badań wskazują na znaczną ekstensywność niektórych inwazji pasożytniczych, głównie motyllicy wątrobowej u bydła — 7,16% i owiec — 3,71% oraz bąblowicy wątroby u świń wynoszącej 2,47%.

Analizując wyniki przedstawione w tab. 1 dotyczące włośnicy świń, można sądzić, że w porównaniu do ubiegłych dziesięcioleci nastąpiło w woj. kieleckim zmniejszenie częstości występowania inwazji *T. spiralis*. W la-

Tab. 1. Występowanie pasożytów chorobotwórczych u świń woj. kieleckiego w latach 1987—1992

Rok	Liczba zbadanych zwierząt	Stwierdzone inwazje							
		włośnica		bąblowica		sarkosporidioza		glistnica	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
1987	47.218	2	0,004	931	1,97	20	0,04	42	0,08
1988	57.952	0	0	2.356	4,06	26	0,04	842	1,45
1989	209.715	1	0,0004	5.231	2,49	14	0,007	1574	0,75
1990	179.912	3	0,001	3.920	2,17	6	0,003	1845	1,02
1991	208.565	1	0,0004	3.856	1,84	15	0,007	1661	0,79
1992	240.571	5	0,001	5.454	2,26	37	0,01	1230	0,53
Razem	943.933	10	0,0014	21.748	2,47	118	0,02	7244	0,8

Tab. 2. Występowanie pasożytów chorobotwórczych u bydła woj. kieleckiego w latach 1987—1992

Rok	Liczba zbadanych zwierząt	Stwierdzone inwazje			
		wągryca		motylca wątrobowa	
		liczba	%	liczba	%
1987	12.669	1	0,007	1.263	9,96
1988	13.032	3	0,02	890	6,82
1989	43.603	147	0,33	3.482	7,98
1990	52.343	100	0,19	3.219	6,14
1991	48.897	127	0,25	3.230	6,60
1992	46.356	31	0,06	2.551	5,50
Razem	216.900	409	0,14	14.635	7,16

Tab. 3. Występowanie pasożytów chorobotwórczych u owiec woj. kieleckiego w latach 1987—1992

Rok	Liczba zbadanych zwierząt	Stwierdzone inwazje			
		motylca wątrobowa		bąblowica	
		liczba	%	liczba	%
1987	3.539	20	0,57	1	0,03
1988	4.261	72	1,69	15	0,35
1989	2.888	16	0,55	3	0,10
1990	3.196	200	6,25	12	0,37
1991	2.699	324	12,00	27	1,0
1992	333	4	1,20	0	0
Razem	16.916	636	3,71	58	0,31

tach 1947—1965 wskaźnik ekstensywności zarażonych świń wynosił bowiem aż 0,032%, co wysuwało woj. kieleckie na czwarte miejsce pod względem częstości występowania włośnicy w kraju (6). Obecnie odsetek przypadków włośnicy stwierdzanej u świń woj. kieleckim nie

jest wysoki, porównywalny z woj. olsztyńskim (1, 10). Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kielcach nie posiada danych potwierdzających występowanie włośnicy u ludzi w ostatnich latach.

Z punktu widzenia zagrożeń dla zdrowia ludzkiego, szczególną uwagę zwraca natomiast występowanie dużej liczby przypadków wągrycy bydła (tab. 2). Nagły wzrost ekstensywności tej inwazji wystąpił w 1989 r. i utrzymywał się do końca 1991 r. Znalazło to potwierdzenie w częstych przypadkach występowania tasiemczyc u ludzi. Z danych zebranych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach wynika, że w okresie 1987—1992 stwierdzono u 161 osób obecność *Taenia saginata*. Dopiero w 1992 r. nastąpił spadek ekstensywności inwazji u bydła. Góry Świętokrzystkie stanowią interesujący turystycznie region Polski, niemniej jednak należy domniemywać, że warunki materialne znacznej części społeczeństwa nie sprzyjają rozwojowi turystyki, w związku z czym zanieczyszczenie terenów wypasu, zbiorników i cieków wodnych przez wycieczkowiczów — potencjalnych nosicieli tasiemczycy — było w 1992 r. mniejsze.

Piśmiennictwo

1. Czarniak E., Smiechowicz J.: *Medycyna Wet.* 35, 272, 1979.
2. Furmaga S.: *Choroby pasożytnicze zwierząt domowych.* PWRiL, Warszawa 1983.
3. Kozakiewicz B.: *Medycyna Wet.* 35, 765, 1979.
4. Kozakiewicz B., Majewicz T.: *Medycyna Wet.* 29, 173, 1973.
5. Kozakiewicz B.: *Acta parasit. pol.* 24, 357, 1977.
6. Kozar Z.: *Występowanie włośnicy w Polsce i jej zwalczanie.* PWRiL, Warszawa, 1969.
7. Kuczyński J.: *Medycyna Wet.* 39, 167, 1974.
8. Lis H.: *Medycyna Wet.* 45, 52, 1989.
9. Piost E.: *Higiena mięsa.* PWRiL, Warszawa 1985.
10. Uradziński J., Radkowski M.: *Medycyna Wet.* 48, 534, 1992.
11. Wałkowiak E., Wittek A., Wątychowicz I., Aleksandrowska I.: *Medycyna Wet.* 39, 176, 1973.

Adres autora: lek. wet. Bogdan Konopka, ul. Sciegiennego 303, 25-116 Kielce

ZDZISŁAW E. SIKORSKI, MARIA SADOWSKA

artykuł przeglądowy

Uwagi o przetwórstwie rybnym w Polsce i krajach EWG

Katedra Technologii Utrwalania Żywności, Wydział Chemiczny, Politechnika Gdańska, ul. G. Narutowicza 11/12, 80-952 Gdańsk

1. WPROWADZENIE

Na przetwórstwo ryb w W. Brytanii, Holandii, Belgii, Danii, Niemczech, Norwegii, Szwecji i Polsce bardzo duży wpływ w ciągu dziejów miały właściwości surowca poławianego na wodach Kanału La Manche, Morza Północnego, Morza Norweskiego, Północnego Atlantyku i Bałtyku, w tym szczególnie gatunków występujących masowo, głównie śledzi, szprotów i dorszy, a także charakterystyczne cechy ryb łososiowatych i węgorzy. Dużą rolę odegrały też zbliżone warunki klimatyczne panujące na tych obszarach oraz powiązania handlowe najważniejszych ośrodków rybołówstwa, w tym działalność kupców z miast hanzeatyckich. Z praktycznego doświadczenia pokoleń rybaków, solarzy, wędzarzy i przedsiębiorców zajmujących się przetwórstwem i handlem rybnym wynikały wskazówki dotyczące przydatności surowców poławianych na różnych akwenach w różnych porach roku do przetwarzania na różne przetwory. Z tego powstały tradycyjne receptury i sposoby oraz urządzenia stosowane w przetwórstwie rybnym w zachodniej Europie i w krajach nadbałtyckich (1, 6).

W okresie tworzenia się technologii żywności jako nauki tradycyjne sposoby przetwarzania, przystosowane do zmiennych cech surowców i do warunków klimatycznych, zostały wzbogacone o ich uzasadnienie wynikające z wiedzy o drobnoustrojach i enzymach oraz o zmianach składników mięsa ryb pod wpływem czynników biologicznych i produkcyjnych. Dzięki temu oraz w rezultacie gwałtownego rozwoju maszyn przetwórczych i urządzeń do obróbki cieplnej, a także powstania nowych materiałów opakowaniowych i rodzajów opakowań, możliwe się stało w II połowie obecnego wieku produkowanie w skali masowej w przemyśle zachodnio-europejskim bardzo dużej liczby asortymentów przetworów rybnych, spełniających rozmaite wymagania konsumentów mających do dyspozycji ogromną ofertę innych, konkurencyjnych branż przemysłu żywnościowego. Te wymagania dotyczyły rodzaju obróbki wstępnej i postaci produktu, cech sensorycznych, w tym delikatnej konsystencji i małej zawartości soli i octu w produkcie, zdrowotności wyrobu, barierowych i estetycznych właściwości opakowania, łatwości otwierania opakowań jednostkowych oraz trwałości produktu.